

**BRATOVŠTINSKA
KNJIGA SV. ANTUNA
PADOVANSKOGA
SNJEŽANA MARIJA MARČEC
- MARTA JAŠO - PETAR STRČIĆ,
KRAS – KRK, 2004.**

Krčki zbornik, glasilo Povijesnog društva otoka Krka svojevrсна je rijetkost među sličnim takvim izdanjima u Hrvatskoj. Naime, njegov prvi svezak tiskan je 1970. godine, da bismo danas, nakon 35 godina, imali pedesetak svezaka. Kao 49. po redu svezak "Krčkoga zbornika" te 43. svezak "Posebnih izdanja" Povijesnog društva otoka Krka tiskan je prvi svezak *Bratovštinske knjige Sv. Antuna Padovanskoga iz Krasa, (Dobrinjština, o. Krk), Glagoljski rukopis (1666.-1669) 1742.-1807.*, u čijoj je pripremi sudjevalo troje autora - Snježana Marija Marčec (u međuvremenu pok.), Marta Jašo i Petar Strčić. Izdavači su Povijesno društvo o. Krka, Župni ured Kras te nakladnička kuća Liber d.o.o. iz Rijeke.

Riječ je o knjizi koncipiranoj u tri dijela. Prvi je opsežna uvodna rasprava, s brojnim bilješkama, a donosi pregled povijesti dobrinjskoga Krasa - sela smještenog gotovo u samom središtu otoka Krka. Vjerojatno su dijelovi sela naseljeni već u prehistoriji. No, njegovo se ime prvi puta spominje 1230 god. u ispravi Jurja Pariježića iz Dobrinja. Dana je etimologija riječi *kras*, uz zaključak kako ime sela nosi ilirsko ili ili-ro-dačko podrijetlo. Autori, također, daju i demografski pregled sela (a i cijelog otoka) te uvid u gospodarske i političke prilike, osvrnuvši

se na stoljećima veoma bogat društveni život koji se i danas u Krasu odvija jednakim intenzitetom unutar Kulturno – prosvjetnog društva "Sveti Juraj".

Posebna pažnja poklonjena je Katoličkoj crkvi, dolasku franjevaca konventualaca na otok koji su bili i glavni pokrovitelji osnutka velikog broja bratovština, kako na otoku, tako i diljem jadranske obale. Bratovštine su bile odgovor vjernika na tada teške životne prilike, na udaljevanje bogatih slojeva od kršćanskih temelja. U početku su nosile socijalno – karitativni karakter, da bi s vremenom ojačale te preuzele brigu nad crkvama i kapelama diljem otoka. Davale su potporu kulturi i napretku obrazovanja, dok su neke, čak, bile u posjedu znatnije količine sredstava te su davale zajmove. Materijalna snaga koju su posjedovale utjecala je na odnos visoke politike prema njima.

Bratovština u krčkome selu Kras jedna od nekoliko utemeljenih na o. Krku, a zaštitnik ove bio je znameniti pripadnik reda konventualaca, Sv. Antun Padovanski. Njezinu drugu po redu bratovštinsku knjigu, koja se nadovezuje na izgublenu prvu, započeo je pisati 1742. god. pop Ivan Justinić kurzivnom glagoljicom hrvatskim jezikom čakavskog narječja, točnije dobrinjskom čakavicom. Na ukupno 84 rukom pisane stranice velikog formata, nalaze se podaci o bratovštinskoj administraciji, primjerice, prihodima i rashodima i sl. U dodatku se nalaze tri notarske isprave također pisane glagoljicom. Autori donose i popis "kaštalda" - upravitelja – i "prokradura" - zastupnika, i to kronološkim redom kojim se javljaju u knjizi.

Drugi dio edicije donosi transliterirani tekst u izvornom obliku koji nije usklađen s današnjim govornim jezikom. Treći, posljednji, donosi presliku izvornika. Na kraj su uvrštene kratke biografije autora.

Bratovštinska knjiga podvrgnuta je 1993. god. stručnoj sanaciji u Arhivu HAZU u Zagrebu, pa je opet vraćena u kraski Župni ured. Iako predstavlja dragocjen izvor administrativnih financijskih podataka, za poznavanje gospodarske komponente Dobrinjštine, posjeduje iznimnu važnost za i toponimiju, onomastiku te dijalektologiju na što su autori posebno svratili pozornost. Naravno, ne treba zanemariti niti njezinu važnost za političku i crkvenu povijest.

Autori su najavili objavljivanje i drugoga sveska, čija je osnovica – Bratovštinska knjiga, u skladu sa zahtjevima nadležnih tijela Venecije, pisana talijanskim jezikom i ćirilicom.

Maja Polić

**ZBORNIK ODSJEKA ZA
POVIJESNE ZNANOSTI
ZAVODA ZA POVIJESNE
I DRUŠTVENE ZNANOSTI
HRVATSKE AKADEMIJE
ZNANOSTI I UMJETNOSTI,
VOL. 23, ZAGREB, 2005., STR. 354**

Krajem 2005. godine izašao je novi svezak *Zbornika* kojeg kontinuirano izdaje Odsjek za povijesne znanosti Zavoda za

povijesne i društvene znanosti HAZU, a koji je posvećen 85. godini života umirovljenog djelatnika Odsjeka prof. Jakova Stipišića. Na život i djelo ovog vrsnog znanstvenika i pedagoga osvrnuo se Ante Gulin u uvodnom dijelu.

I ovaj svezak zbornika sadrži članke različite tematike koji, kako je to bilo i u dosadašnjoj praksi, pokrivaju razdoblje od srednjega vijeka do 19. stoljeća. Svi radovi su kategorizirani i svaki rad ima sinopsis na hrvatskom, te ponešto duži sažetak na engleskom jeziku. Na kraju se nalaze ocjene i prikazi recentnih izdanja knjiga i, časopisa, kao i prikazi znanstvenih skupova.

Zrinka Nikolić u radu “Madijevci: primjer obitelji dalmatinske gradske elite u desetom i jedanaestom stoljeću” (1-24) prikazuje povijest te vodeće zadarske obitelji od kraja 10. do kraja 11. stoljeća. Autorica analizira i obiteljsku strukturu, političko djelovanje, odnose s crkvom i ekonomski status.

Članak Ivan Majnarića “Plemićka obitelj Kučića – Prilog poznavanju roda Nadinskih Kačića krajem XIV. i tijekom prve polovice XV. stoljeća” (25-46) donosi prikaz dosadašnjih istraživanja o pripadnicima roda nadinskih Kačića (14.-15. st.). Osobita pažnja posvećena je oporuci Ivana Butka Kučića, od roda Kačića, njegovoj identifikaciji, te identifikiranju njegovih bliskih srodnika u izvorima. Rad kao prilog sadrži prijepise dokumenata, među njima i spomenutu oporuku.

Proces unifikacije srednjovjekovne Slavonije i Hrvatske u jedinstveno kraljevstvo, te njegov položaj u okviru zemalja ugarske krune, na temelju no-

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

Godina LVIII
Zagreb 2005.

UDK 93/99

ISSN 0351-2193

Historijski zbornik, god. LVIII, str. 1-244, Zagreb 2005.

Izdavač

Društvo za hrvatsku povjesnicu

Redakcijski odbor

Slaven Bertoša

Mirjana Gross

Tvrtko Jakovina

Ivan Kampuš

Franko Mirošević

Ivica Prlender

Tomislav Raukar

Petar Strčić

Glavni i odgovorni urednik

Ivica Prlender

Članci i rasprave iz časopisa Historijski zbornik su referirani u publikacijama:

ABC Clio

Historical Abstracts

America: History and Life

Adresa uredništva

Društvo za hrvatsku povjesnicu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 10000 Zagreb, I. Lučića 3, Hrvatska

Časopis izlazi jednom godišnje.

Izdanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH

Grafička priprema i tisak:

Ibis-grafika, IV Ravnice 25, Zagreb